

FOAIA DIECEZANĂ

Organ al Epărhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane
pe $\frac{1}{2}$ de an 5 cor.
„ România și străinătate pe an 14 frc.
„ „ „ „ pe $\frac{1}{2}$ an 7 „

Prețul inserțiunilor:

Pentru publicațiuni oficiale, concurse, edicte
etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la
150 de cuvinte 6 cor. până la 200 de cuvinte
8 cor., de aci în sus 10 coroane

Correspondențele să adresează redacțiunii

„FOAIA DIECEZANĂ“
iar banii de prenumerațiune și inserțiunile la
ADMINISTRAȚIUNEA
Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș

Nr. 1884 Sc. ex 1906.

Notă oficială

Domnul ministru de culte și instrucțiunea publică cu datul de 17 Iunie 1905 Nr. 1841 a lansat o ordinațiune prin care impune, ca de aci înainte în toate manualele, ce se vor compune pe sama școalelor de stat comunale, societare și private, bucățile de cetire, să fie astfel alcătuite, încât ele să sprijinească lupta contra alcoholismului.

În special domnul ministru ordineză, ca în toate școlile și în toate clasele în nex cu cărțile de cetire și cu propunerea igienei și antropologiei să se arăte dezastrele ce urmăză din întrebuințarea alcoholului.

Din cauza acésta cărțile școlare, cari vor apărea după ieșirea acestei ordinațiuni ministeriale, numai în acel caz vor fi aprobate, dacă vor fi scrise în consonanță cu acésta ordinațiune.

Apreciând efectele favorabile ce se intenționează prin ordinațiunea de mai sus aderăm și noi la dispozițiunile cuprinse în ea și dispunem, ca toate manualele ce vor apărea de aci înainte cu menirea de a fi întrebuințate în școlile noastre, necondiționat să fie compuse în consonanță cu aceste dispozițiuni.

Caransebeș din ședința consistorială ținută în 28 Martie 1906.

Episcopul diecezan :

Nicolae Popea m. p.

Nazarenismul

— Istoria și ființa lui —

de Dr. Vladimir Dimitrievici

(Traducere)

Înainte cu 3 ani vine la Deliblata o venitură și aci se dă de croitor¹⁷. Pe lângă cârpit el a început să propage și legea nazareană seducând pe oameni în modul cel mai murdar. Însă când a văzut, că semința lui de sectar pe lângă activitatea pastorală cunoscută a preotului Iovan nici de cum nu aduce rod el se lasă de propagandă și se apucă de înșălătorie. În satul meu există multe povești despre el, dar eu voi enară acum numai doue dintre „ștraii-urile“ mai genial întocmite.

Se duce la doi sodali neguțatori și le vorbește atât de convingător despre măiestria lui în croit, în cât ei îi cred și comandă niște materie pentru haine din Germania. El promite că va face hainele. Dar fiindcă li s-a plăns că n'are ce să mănânce, i-se dă înaintevre-o 5 fl.

În curând sosește materia. El iar se duce la ajutorii săi și să roagă : „Dați-mi încă 5 fl., să pot să-mi scot materia“ și le arată recepisul. Ei îi dau încă 5 fl. nici n'având idee, că o să-i păcălească un apostol nazarean, despre cari lumea noastră altcum vorbește multe bune (căci se uită numai la exterior, dar nu le cunoaște internul). Ei așteaptă și iar așteaptă ca preablândul Ievreu să le aducă hainele, dar el nici n'a scos dela postă nici o pănură, deci poștarul după ce a trecut termenul legal — trimite pănura îndărăpt, iar apostolul fără de păcat între aceste își mai încearcă odacă norocul său și după aceea fuge, precum se zice, în Sârbia.

A luat de unde-va 2 stuleți de cucuruz și se duce cu ei la un „neguțator de bucate“ și zice : „Iată Domnule v'am adus puțină probă pentru vre-o 20 de măji, dacă ați putea să-mi dați acuma 5 fl. arvună și eu Ve aduc deja mâne tot cucuruzul meu.“ Însă aci zeu a sfcilit-o rău, căci neguțatorul l-a cunoscut deja preabine ce-e și cine-e și că n'are nici o boambă de cucuruz propriu, dar 20 de măji și se mânie și strigă : „Ce "

nimenea, ce ești, ai venit să mă înșafi și pe mine? Afară te spală și te du la o sută de draci nazarenești de ai tăi! La aceasta vin servitorii și cum erau și de altcum supărați pe acest frate mîncinos îl apucă și-l aruncă afară. Inșă el și acum a mulțumit lui Dumnezeu atot-țitorul, că neguțatorul nu l-a dat pe mîna gendarmariei.

11. Inșă cu aceste încă nu am examinat nazareanul din toate părțile. Trebuie să mai scoatem la iveală încă câteva trăsuri de ale lor.

Așa el cu plăcere visează, că pe el îl persecută toți din toate părțile. Și dacă în ceva așă și numai umbra despre aceasta, el se consideră pe sine martir și e de tot fericit, căci în aceasta el vede oare care milă, care și-a câștigat-o înaintea lui Dumnezeu (La Ioan, 3, 13, II. Tim. 3, 12). Deci nu e nici o arătare de minune, aceea răbdare, care o aflăm în viața câte unui nazarean.

Așa d. e. în Banfalva au numit pe un omuleț, ca să atace pe un nazarean din Orosháza, care era foarte bine făcut și era de o putere uriașă. Omulețul de fapt și atacă pe nazareanul urieș și-l bate cum se cade — iar urieșul în adevăr nici nu și-a mișcat mîna de și putea cu o lovitură să strivească pe omuleț. Numai după aceea și-a căutat satisfacție la județ.

Inșă el nici aceea n'ar fi trebuit să o facă, dacă voia să rămână conservat și credincios principiului nazarean, care nici despre județ nu voiește să știe nimica.

Adevărat, că nazarenii fu privința aceasta au pre partea 540-um, toc foarte înstrănat din Sf. Scriptură, adică cuvintele lui Hristos (Mat. 5, 39, 40): „Iar nu vă zic vouă, nu vă împotriviți celui rău și de te va lovi, dă-i și cealaltă. Și celui ce voiește să se judece, tu ține și să-ți ia mantaua ta lăsa-i și vestmîntul”. Inșă noi nu putem să luăm aceasta în sens literal, precum o fac aceasta nazarenii preste tot. Ne îndreptățește la aceasta atît ținuta lui Hristos cît și a Apostolilor săi (Ioan. 18, 22, 23; Fapte, 23, 3; 22, 25; 25, 9 și urm). În aceste exemple ni se spune că noi răul să-l răsplătim cu bine dar nici decum nu nise spune, că în contra vre-unei nedreptăți să nu căutăm remediu și puterea judecătorească după rînduiala lui Dumnezeu este pentru aceea, ca să ne apere contra atacurilor și ca să osîndească pe cei răi (Rom. 13, 4), și acel urieș de fapt nu a vătămât legea lui Dumnezeu, când a călcat legea nazareană.

12. Este interesant să știm cum câte-odată câte-un „frate” sau câte-o „soră” o spun în gura mare, că ei sunt deja atît de îndreptați înaintea lui Dumnezeu încât el împlinește ori-ce rugare, că i-a împărțit deosebite daruri etc.

Îmbătați de încrederea aceasta, ei adeseori se blamează chiar înaintea aceloră, pe cari ar voi să-i convingă despre sfințenia și despre puterea lor făcătoare de minuni.

Așa d. e. a încercat unul ca prin puterea rugăciunilor sale să îndrepte piciorul frânt al porcului seu. Alt nazarean din Sân-Miclăusul mare s'a suit pe acope-

rișul casei sale și voind să sboare de aci cu puterea sfințeniei sale își dă cu capu în jos și zace vre-o trei săptămâni¹⁹.

13. Inșă nazarenii merg și mai departe. Învațatura lor donatistă despre biserică e împreunată încă și cu nebunia aceea, că lor li-se arată Dumnezeu adeseori, vorbește cu ei, le dă îndrumări cum au să înțeleagă câte un loc din Sf. Scriptură și le dă descoperiri (revelațiuni) noi. Nu arareori auzi, cum unul a vorbit în somn cu ingerii, cum și ce să facă în cas de nevoie, altuia iar însuș sf. Duch i-a spus, că va ajunge în raiu, altul a văzut pe Isus Hristos în frunzișul unui arbore, altul iar la văzut pe cîmp. — Gîndul, cu care se ocupă atîta nazareanul și pe care neconținut îl fixează, în anumite momente se pronunță în mod preceptibil prin sensuri și haluținațiunea, visiunea, e gata.

Dar acești nefericiți nici nu știu, cum ei prin lăcomia, cu care umblă după revelațiuni noi, că să me exprim corect — *dejosec* vechile descoperiri, cari le-a dat Isus Hristos bisericii sale odată pentru totdeauna. În privința aceasta ei se asemănă cu *montaniștii*,eretici din v. II și III, cari totdeauna se făliu cu revelațiuni noi, până când nu a dispărut înaintea învățaturii strălucitoare dreptmăritoare precum dispăre aerul pestilent de zefirul recoricor.

În legătură cu aceasta nazarenii fac multe fapte adevărat nebune (insane) în intelesul strict al cuvîntului.

Așa d. e. un nazarean din Vasárhely visează, că i-s'a arătat Dumnezeu și l-a provocat precum a provocat pe Avram, să-i jertfească pe fiul seu. Nazareanul sare din somn trage copilul din pat, îl pune pe masă și cîntînd psalmi, taie capul sármanului copil²⁰.

În Mocrin iarăș nazareanul Sima Gligorinov se supără foc, de mult, că muierea lui nici decum nu voiește să treacă la credința, care e singura mîntuitoare. Femeia ținea tare la legea strămoșilor ei și nu o puteau seduce nici toate plăcerile raiului, cari i-le promiteau în abundență și cari i-le prezentau în colorile cele mai încântătoare și „prietinii” și „prietenele” și „frații” și „surorile”. Bárbatul inșă nu putea nici decum să se împace cu gîndul, că el odată să guste singur bucuriile raiului, și despre soția lui să știe, că arde în chinurile iadului. Într'un atac de nebunie religioasă năvălește asupra ei în somn și voiește să-i taie gâtul cu bricia. Muierea adevărat că a scăpat de moarte, inșă a fost grozav tăiată în față, la grumaz și pe mîni.²¹

14. E fapt cunoscut, că nazarenii nu voiesc să știe nimic despre vre-o deosebire între oameni după naționalitate. — Dacă întrebi pe vre-un nazarean:

„Ești tu sîrb?” — el îți va răspunde: „Stă scris, că se cuvine, ca toate popoarele să laude pe Domnul asemenea (Ps. 148, 11); aci apoi înceată: Eu sunt sîrb, eu român, eu neamț...”

În aceasta zace, că ei adeseori în contră, din adins fac lucruri mai grele și în acele zile, pe cari le venerau mult până ce au fost sîrbi. Dar cu toată îndrăzneala lor obraznică totuș au sfială la astfel de lucru, căci o știu

și din experiența lor înăscută, că chiar la astfel de ocazii adeseori îi ajunge pedeapsa cerească!

Așa d. e. Iosim Andreeviciu, sîrb din Omolnița (în Bănat, l. Panciova), care la miliție o dusese până la „firer“, iar mai târziu ca nazarean a transcris toată sf. Scriptură a cărui fân chiar el în ziua de sf. Ilie! Deodată trăsnește și el vede pe ceru o cruce! Își aduce aminte îndată de pedeasă lui Dumnezeu, părăsește nazarenismul, îngroapă evangelia sa în loc necunoscut, dar totul a fost deja târziu, degrabă nebunește și ajunge în spitalul din Panciova.

15. Cine nu vede din toate aceste și din altele multe degenerarea forțată a nervilor? Aceasta degenerare se pronunță și în fața nazareanului. Privește la ei, când merg la casa lor de rugăciuni. Nu vei afla între ei nici o față mai luminată de spirit. Sunt tot tipuri tâmpite, ai căror ochi întunecați sunt semne eclatante despre depresiunea vieții sufietești. Vorba nazareanului e nesigură, capul lui e totdeauna plecat, iar dacă vorbește cu tine, ochii lui neîntrerupt se uită împrejur neliniștiți, respirați, fricoși.

El mai mult e trist și deprimat, oftează și suspină adeseori și toate aceste sunt simptoamele aceluia moribund sufletesc, care se manifestează la ei atât de des!

În Gospodinți d. e. rotarul Dina Vladisavliev trece la nazareni și se apucă și el de biblie precum o face toți crezând, că aceasta sfântă carte e pentru ori-eine. A citit biblia ziua și noaptea. Să retrage după cuptor să nu-l vază nimenea și acolo cetește. A cedit-o și a rescutit-o și precum zicea el, a și înțeles tot, numai că nu putea să înțeleagă „cartea scrisă și din afară și pe din lăuntru, sigilată cu 7 sigile.“

„Cine e în stare să deschidă cartea și să rupă sigilele de pe ea“ întrabă ingerul în apocalipsa lui Ioan. Dina credea, că el e capabil, dar în aceasta s'a sclintit la minte și în continu are în cap cap 5 vers 2 și 3 din apocalipsă. — Acest cap 5 i-a făcut de cap.

Odată la întoarcere către casă dela adunarea din Ciurug apucă un copil și-l purtă în spate crezând, că acesta e acel miel (Hristos), care a deschis epistola cu 7 sigile.

Oamenii au luat copilul dela el. Însă morbul lui sufietesc tot mai mult s'a potențat. — Rudeniile îl leagă și-l duc la Feketics la medic. Când l-au deslegat acolo, el apucă cuțitul și se taie la grumaz...²²

¹⁸ Szeberényi pag. 75.

¹⁷ Acesta a fost primul apostol nazarean în Deliblata, care a venit la Deliblata după acei pepenari despre care am istorisit, cum au permis ca tinerimea să le fure aproape toți pepenii numai ca să atragă atențiune cât mai mare asupra zicaler lor. „vede Dumnezeu“.

¹⁹ Könyves Tóth Kálmán, Futkározó atyafiak pag. 18.

²⁰ La acalaș loc.

²¹ Schwalm, pag. 38.

²² *Гnac Hapoda* pag. 213.

(Va urmă).

Biserica catedrală ortodoxă română din Sibiu

Cum e catedrala?

Catedrala e zidită în stil bizantin, după modelul sfintei Sofii din Constantinopol. În față se ridică două turnuri de 43 m. înălțime, acoperite cu plăci de aramă, ale căror cruci se văd de departe strălucind în bătaia razelor de soare. Între ele fațada în formă de semicerc poartă 7 mozaicuri, reprezentând pe Isus Hristos, pe cei patru evangeliști și două cruci. Clădită din cărămidă, afară de cupola centrală, care răsare impunătoare dintre cele 4 turnulețe și dintre cupolele mai mici, se văd pe dinafară alternându-se simetric șiruri de cărămizi smălțuite roșu și galben, mai frumoase și mai trainice decât orice tenciuală. Cupola e lucrată în rabitz. Teritoriul ce-l ocupă biserica și parcul din jur, frumos aranjat și care face o impresie bună asupra ochiului privitorului, sunt cum s'a mai spus, șapte curți de pe cari s'au demolat casele.

Biserica are o lungime de 58 m. cu altar cu tot iar în lățime are 16 m. Înălțimea internă a cupolei e de 28 m., iar în extern are o înălțime de 34 m.

În proporții de mărime biserica catedrală e cam a patra parte cât biserica sfintei Sofii din Constantinopol.

Zece trepte de granit conduc la intrarea principală unde ai în față 3 uși de stejar sculptate frumos, cu motive românești. Alte două uși în dreapta și în stânga răspund în turnuri. Afară de intrarea principală mai avem în lătura dreaptă patru uși, din cari 3 răspund în biserică, în cele două turnulețe și în galerie, iar a patra răspunde în altar; în stânga trei.

După intrarea principală avem în față un fel de vestibul, care e despărțit de pronaos prin alte 3 uși; în dreapta și în stânga avem iar câte 2 uși, cari conduc la cor și în horele din apropierea acestuia. Pronaosul e despărțit de naos spațioasă a bisericii prin colonne de granit, cari sprijinesc corul și ale căror capitele sunt sculptate în stil bizantin. Padimentul e din beton, decorat cu figuri din țesăturile românești. Jur împrejur sunt scaune de stejar, cu o sculptură admirabilă. În horele de lângă cor, în cor și galerii sunt așezate iarăș scaune. În mijlocul naosului bisericii e așezat amvonul cu trei trepte, după cum e obiceiul să fie construit la o biserică metropolitană. Mai spre altar, în dreapta avem tronul episcopesc sculptat admirabil și aurit, iar în stânga e catedrala de predicare. În altar avem în stânga diaconarul, iar în dreapta o ușă care răspunde afară. Pe prestol e așezată o masă de stejar.

Dela prima intrare în biserică o vie și puternică impresie face asupra noastră *pictura*, care strălucește prin originalitatea, farmecul și vioiciunea colorilor, apoi ornamentica pereților la cari, întrucât numai s'a putut s'au folosit exclusiv motive din ornamentica atât de bogată și de o variațiune rară, de un gust fin și ales a poporului nostru. În general toate bisericile zidite în stil bizantin ni-se prezintă în afară în contururi

aspre și solide, iar în lăuntru strălucesc prin decorațiunea lor pompoasă.

Iconostasul e frumos sculptat cu motive românești, iar icoanele îți prezintă ochilor rămași în admirare o viață, ideală, îți dau măsura și rostul înțelegerii vieții pământești a lui Isus Hristos.

Pictura e ținută în stilul bizantin, dar pictorul a știut să producă o armonie fericită între bogăția și splendoarea vestimentelor și între expresia feții, ca să nu ne atragă prea mult cea dintâiu.

La iconostas, în dreapta ușei împărătești e așezată icoana Mântuitorului, iar în stânga e chipul Maicei Domnului, cu un zimbet liniștit și blând din ochii ei, parcă răsare o presimțire a chinurilor ce-l așteaptă în lumea pământească pe cel, care-l poartă în brațe. În dreapta ușei laterale e icoana Botezătorului și înaintea mergătorului Ioan, iar în stânga, la a doua ușă laterală, e icoana sfântului Nicolae. Pe ușă împărătească e zugrăvită „*Bunavestire*“, pe ușă laterală din dreapta arhangelul Gavriil, iar pe cea din stânga Arhangelul Mihail. În al doilea șir de icoane sunt reprezentate scene din viața Mântuitorului: nașterea, botezul, învierea, înălțarea la cer, pogorirea Duhului sfânt, schimbarea la față, iar la mijloc e icoana cinei celei de taină. Toate aceste scene produc în sufletul nostru impresii vii, ne fac să vedem micimea lucrărilor noastre și pericliunea lor în asemănare cu lucrările neperitoare și vecinice ale lui Dumnezeu. Cu frică și cutremur, cu evlavie și umilință trebuie să stăm în fața Domnului. În șirul al treilea urmează apostolii, iar la mijloc e icoana sfintei și de viață făcătoarei Treimi. Sus e icoana răstignirii, având în dreapta iconița învățacelului iubit, iar în stânga iconița Maicei Domnului, înfățișând scena: „Mamă, iată fiul tău, fiule, iată mama ta!“.

Pictura cupolei iar e de o valoare artistică neîntrecută, căci pictorul știu să țină cont și de cerințele moderne ale artei și să nu întrelase nici stilul bizantin în icoanele sale.

La mijloc e Isus Pantocrator, binecuvântând.

Expresia blândeței nemărginite și atotputinței dumnezeiești, care transpiră din această icoană produc în sufletul nostru icoana adevărată a lui Dumnezeu ocârmuitorul și mântuitorul lumii. Jur împrejur sunt cele 9 cete îngerești, cari cu mâinile înălțate preamăresc pe Domnul. Îți pare, că auzi corul îngereșc cântând cu glas divin: „Osana, bine e cuvântat, celce vine întru numele Domnului“. La baza cupolei, în patru colțuri, sunt pictați cei 4 evangeliști, Ioan, Luca, Marcu și Mateiu, fiecare cu simbolul său.

Ceeace pentru noi constituie o vie atracție sunt, pe lângă admirabila pictură și pe lângă sculptura scaunelor și a capitelor celor 16 colonne de granit, minunatele decorațiuni, cari le aflăm până în cele mai mici amănunte în toate lucrurile. Marginile corului, pereții, vestimentele sfinților, prezintă o frumoasă aplicare a motivelor românești. Adevărat că nu în tot locul s'a putut observa aceasta cu rigoare, ci unde nu

s'a putut s'au folosit motive bizantine, cari prin uz au devenit ceva sfânt. În general zis pictura, sculptura și ornamentica, prin valoarea artistică a execuției concurg la înălțarea noastră sufletească.

Mai amintim în urmă minunatul candelabru electric, atârnat deasupra nații bisericei, candelarele și luminările cu 2 și 3 brațe, cari împodobesc biserica și cari toate vor contribui și mai mult la splendoarea acestui lăcaș al Domnului, zidit din prisosul bogățiilor și din denarul săracului.

Cine va auzi evlavioasele cântări, va vedea impozantul serviciu divin din biserica noastră și va auzi un cor bine condus, când va eși din biserica aceasta de va fi străin, ori Român, va fi silit se exclame ca și trimișii principelui rus la Constantinopol: „*Cu adevărat aici locuiește Dumnezeu*“ și pe lângă acestea: „*legea românească e adevărata lege creștinească*“.

Experiențe pedagogice.

— (Continuare) —

— Todorei, adevărat e ce zice Aurel?

Todorei tace, apoi într'un târziu răspunde:

— Mă rog eu pentru aceea am mănjit chipurile, căci erau de două ori puse în carte.

— Vezi dragul meu! Tu nu aveai cuvânt să te superi pe Aurel, pentru că ceva dreptate avea și el. Vezi tu ai mănjit cartea și eu v'am spus de atâtea ori să vă țineți cărțile curate să nu le rupeți, să nu le mănjiți, nici să nu scrieți pe ele. Dar tu nu vrei să i-ai în socoată vorbele mele. Tu ai zis, că de aceea ai mănjit chipurile, fiindcă obvin de două ori, dar eu văd și alte chipuri mănjite în carte, iată deci, că scuzele tale sunt neîntemeiate. Că chipurile obvin de două ori în text e o greșală a compactorului, care a legat o coală de două ori. Noi putem îndrepta lucrul așa, că tăiem jos acele foi și apoi e bine.

Că titlurile nu obvin la aceleaș pagine nu e nici o smintă, vezi că cartea lui Aurel e tipărită mai încoace, vezi anul tipăririi și e tipărită cu litere mai mărișoare, a ta însă e cu doi ani mai veche, și e tipărită cu litere mai mici, dar pentru aceea nu e nici o greșală, sunt amândouă bune, numai voi să învățați cu diligență din ele. Greșala e a ta, fiindcă ai mănjit cartea și fiindcă te-ai supărat pe Aurel, și ai voit să-l lovești chiar, pentru că el ți-a arătat greșala și ți-a spus că altă dată să nu mai faci așa.

Că copilul care nu să obicinuește de mic cu curățenia, care nu-și ține lucrurile de școală, hainele, încălțămintele curate, acela și când va fi mare nu-și va ține nici plugul, sapa, coasa, carul, casa, vitele curate și în rând bun, un asemenea om va fi arătat cu degetul, va fi desprețuit de consătenii săi.

Vezi dară, că nu aveai cuvânt să te superi pe Aurel, să te aprinzi ca un tigrul, să muști ca un câne turbat. Vezi năravul tău acesta e foarte rău, îți scur-

tează viața înainte de vreme, și te face urit, odios înaintea oamenilor. Tu nu ai prietin pe nime, pre tine toată lumea te incujură ca pe un un spin, căci îți lipsește afabilitatea, blândețea. Lasă-te de năravul tău acesta rău, și-ți însușește modestia, blândețea.

Știți cât ne sunt de dragi porumbii pentrucă sunt blânzi, curați, vioi, drăgălași, iubesc societatea; ce privire blândă au ei, să-i tot privești; dimpotrivă chipul încrunțat al unei bufnițe, retragerea ei singuratecă, izolarea ei de lume, esteriorul, glasul ei, însușirile ei urite, ne umplu de groază și disgust.

Vezi ce deosebire este între un porumb și o bufniță, așa deosebire este între tine și ceilalți școlari.

Todorelul meu stă ca trăsniț, își mușcă buzele, cuvintele mele l-au atins aspru, în sufletul său îl cunosc că e o luptă agitată, cuvintele mele acompaniate de privirile blânde ale celorlalți semeni ai săi au covârșit pe deplin manierile lui dure. Eu îl întreb:

— Îmi făgăduiești că te vei îndreptă?

— Făgăduiesc.

— Scrie dar în notițul meu făgăduința ta.

Lam lăsat din „exil“ și încetul cu încetul s'a mai muiat și firea sa sălbatică.

XI.

La începutul unui an școlar trei dintre școlarii mei voiau să-și scoată „Testimoniile școlare“ spre a-și continua studiile mai departe la alte școli de la oraș. Au venit la mine însoțiți de părinții lor. La școala mea eră rândul așa, că fiecare școlar, care cercetă școala, la finea fiecărui an școlar înainte de examen, devenia clasificat în „Catalogul ziuat“ și li-se cetea clasificățiunea fiecărui.

Testimoniu școlar separat dam pe baza clasificățiunei din catalog numai atunci, când cineva voia să își continue studiile mai departe, ca în cazul de față, ori intră ca ucenic la vr'un măestru.

Dintre cei 3 școlari cari veniseră după testimoniul unul eră eminent, unul era clasificat cu laudabil iar al treilea cu suficient, având și o purtare morală „abiă corespunzătoare“.

Am dat fiecărui „atestat“ după cum i-a fost diligența și purtarea, adecă după cum a meritat fiecare.

Am dat sfat copiilor, să se poarte bine, să învețe cu diligență și să aibă purtare bună. Îndeosebi celui din urmă i-am dat sfatul ca să se poarte mai bine decum s'a purtat la mine, să nu-mi facă și mie rușine și părinților sei spese zădarnice. Celoralalți doi le-am spus ca să se poarte și în viitor tot așa cum s'au purtat la mine, și atunci sunt sigur că le va merge bine.

Am trimis copiii acasă și remânând numai cu părinții lor le-am zis:

— Mă bucur oameni buni, că în gândul D-Voastră s'a zămislit idea aceia ca să vă dați copii mai de-

parte la școală. E un semn bun acesta și îmi pare bine. Vă pun însă la inimă sfatul acela, că fiind acuma învățăturile multe și grele, să și cer multe cheltueli. Părinții însă în iubirea lor față de copii, nici nu gândesc la cheltueli numai să-și vadă copiii fericiți. Să nu credeți însă că fericirea e numai în casa domnilor, pentrucă eu cunosc mulți domni cari abia o duc de pe o zi pe alta cu salariul lor. ba să bagă și în datorii. Dimpotrivă am văzut case mari câte cu două, trei rânduri, făcute cu ciocanul, cu barda ori cu acul, adecă făcute de măestrii buni și de omenie, și pe domnii șazănd cu chirie în casele măestrilor.

Să nu râvniți numai la domnie, lăsați copiii să învețe 4 sau 5 ani la școală și apoi dați-i la meserii că astăzi „o meserie plătește cât o moșie“ și „meseria e plug de aur“. Vedeți D-Voastră cât vă osteniți și lucrați din zori și până în noapte prin frig, prin vânturi și ploii și tot nu aveți din destul cum ar trebui, precând un maestru șede la scut, lucră la căldură, și-i vin banii gata acasă și dacă e om cinstit, și fără patimi trăește bine și-și face avere. Eu cunosc starea fiecărui dintre D-voastră și dacă omul are parale și copilul său învață bine și are purtare bună, să-l poarte mai departe la școală, să-l facă domn: iar dacă un copil nu se poartă bine, e pagubă ca omul să-și cheltue banii prin școli cu un atare copil, din care la urmă totuș nu să va alege nimic.

Copilul D-Tale — adresându-mă către al treilea — cât a fost la mine la școală, nu a avut purtare bună, nu a învățat bine, a fost unul dintre cei mai răi elevi, asta o ști și D-Ta că ți-am spus de câte ori în decursul anului școlar; deci, de vezi că copilul D-Tale în viitor se îndreaptă, e bine, de nu dă-l la o măestrie că fiind măestru cinstit poate să o ducă mult mai bine. Cătră școală el nu are nici o atragere, poate va avea cătră vre-o măestrie.

Asta am avut a vă spune iubiții mei; deee Dumnezeu ca din copii D-voastre să iasă oameni vrednici cari să-mi facă și mie bucurie, și D-voastre ca părinți crescători ai lor să vă fie spre folos și mângăere.

Părinții s'au depărtat mulțamindu-mi și strângându-mi mâna.

La câteva zile vine la mine omul a cărui copil nu căpătase testimoniu bun și mă roagă să-i dau alt testimoniu mai bun, cum am dat la cei doi, căci se teme că nu-l va primi la școală.

Îi spun omului meu, că uite, eu am clasificățiunea fiecărui școlar făcută în catalog înainte de examen, și am făcut-o conștiințios așa cum a meritat fiecare. Altcum nu pot să-i dau testimoniu pentrucă așa i-a fost diligența și purtarea. D-Ta ști că în decursul anului școlar ți-am spus de câte ori că copilul D-Tale nu se poartă bine, eu nu sunt vina, vina o poartă copilul, dar și D-Ta, care nu ai grijit în d'ajuns de creșterea lui. Îmi pare rău, dar altcum nu pot să-ți dau atestatul.

Că nu-l va primi la școală să nu crezi D-Ta. Îl

va primi numai cât în o altă clasă mai jos, poate. De altfel atestatul acesta nu e datător de ton. Dacă copilul D-Tale în viitor se poartă bine, capătă atestată bună, pe baza acestora înaintază din clasă în clasă și va fi bine.

Omul meu vrea să se folosească și de alte mijloace, eu însă nu pot să-mi compromit numele cel bun. Și s'a dus omul meu, dar la câteva zile aud vorbă, că mie m-i ciudă pe el și pe copilul său, că nu am vrut să-i dau atestat bun, ca lui N. N. și i-am zis să-și dea copilul la măestrii, fiindcă m'am temut, că-l face dascăl și-mi ia leafă. Poffim!

XII.

A susține disciplina bună între școlari cu deosebire în oarele libere afară de școală e greu, foarte greu, căci copiii dedați de acasă dela părinți, când sunt lăsați de capul lor fac gălăgie mai ales fiind mulți, ba ajung de se și bat chiar.

Învățătorul care locuiește în școală și are copiii pururea sub ochii săi și în oarele libere, poate susține disciplina mai bună pe când învățătorul oare locuiește în depărtare de școală, mai cu greu o poate susține. Bine ar fi, ca la fiecare școală să fie un clopot și copiii să nu vină la școală decât atunci când li cheamă clopotul. Când sună clopotul ar pleca de acasă și învățătorul, care nu locuiește în școală și școlarii. Că mulți copii neavând orologiu acasă vin prea de timpuriu la școală, unde în absența învățătorului fac gălăgie, praf în școală, aleargă, sar, și apoi obicinându-se așa, caută ea și în prezența învățătorului să se poarte necuvincios. Și să nu-i lași în școală, cu deosebire iarna mor de frig, ori e o ploaie, neaună, vânt, și nu e bine să stea pe afară.

De o parte e bine să vină copii mai de timpuriu la școală, unde se mai deprind la tablă, la măpe, la tabelele de Ist. naturală, la mașina de socotit, cântă apostolul; cei mai buni arată celor mai slabi, și așa să deprind bine, numai cât dacă învățătorul nu locuiește în școală, copiii să dedau rău, disciplina își pierde mult din autoritatea ei.

Eu care nu locuiesc în școală cu privire la disciplina au purces așa:

Am ales dintre copii pe cei mai buni și mai pașnici din fiecare bancă câte unul, i-am investit cu dreptul de control și i-am numit „monitor“ punându-i în fiecare bancă la locul prim. Așa la băncile copiilor cât și la a fetelor. Peste toți monitorii am pus un monitor suprem.

Fiecare monitor avea să controleze pe copil din banca lui atât în oarele libere cât și în clasă.

Dacă vre-un monitor nu se poartă tocmai bine, ceiace să întâmpla de multe ori, îl infruntam aspru, ori îl pedepsiam după mărimea faptei ce săvârșise ori îl destituam chiar și îl înlocuam cu altul și asta era cea mai mare rușine pentru ei.

Dacă arată căință și să îndreptă, după un timp oare care, iar îl primiam în grație.

Monitorii trebuiau și aveau datorită să-mi spună totdeauna înainte de începerea prelegerii, cari școlar nu s'au purtat bine și aceia erau momentan pedepsiți după mărimea faptei lor.

Și așa astăzi, așa mâine, încetul cu încetul și pe nesimțite am introdus disciplină bună între elevi. De altfel disciplina atârna mult și dela firea învățătorului. Un învățător cu o fire mai blândă, nu poate susține o disciplină severă, ca unul cu o fire mai aspră.

Învățătorul însă totdeauna să aibe în vedere că școala e o lume mică. Și precum în lumea mare sunt puși diragători și susținători de ordine, cari au să pedepsască pe făcătorii de rele după mărimea faptei lor, tocmai așa e învățătorul în școală, ca să pedepsască pe școlarii cei răi. Dar precum în lumea mare sunt legi ou paragrafi, cari dictează mărimea pedepselor, tocmai așa în școală învățătorul să aibe paragrafi, după cari să pedepsască. În lumea mare însă să se aplice paragrafii legii cu vârf cu tot, în lumea mică însă numai din limbă și gură.

XIII.

Cât de însuflețit părăsisem Institutul pedagogic din Caransebeș acu-s 22 ani trecuți, numai eu știu. Câte iluzii mi-mi făceam, câte speranțe nu-mi legam de viitorul meu. Mă vedeam învățător într-o comuna de frunte, cu biserică frumoasă, cu școală mare împodobită cu requisite de învățământ, cu școlari mulți și deștepți, cu oameni harnici și dornici de înaintare. Mă vedeam la catedră vorbind frumos elevilor și ei fiind numai urechi ascultându-mă. Mă vedeam în mijlocul poporenilor, în Dumineci și sărbători după amiază cetindu-le vre-o gazeta ori povestind cu ei despre una ori despre alta, și câte nu-mi închipuam atunci în însuflețirea mea, ca omul fără experiență, fără praxă.

Câte iluziuni! Și ce tristă realitate.

(Va urma).

Varietăți

Ruga în Caransebeș. Luni a doua zi de Rușale s'a continuat ruga aranjată de Reuniunea dămelor române din loc, în curtea bisericii cu hramul s. George. Favorizată de o zi frumoasă, petreaarea a avut un succes strălucit. Ținem să amintim la acest loc, că de astădată a binevoit a ospita ruga și P. S. S. Dl. episcop diecesan Nicolae Popea. P. S. Sa a fost în-timpinat cu multă prevenire din partea comitetului Reuniunii, în frunte cu D-na Elena de Iacobich, iar foștii coriști ai mult cercatei noastre „Reuniunii de cântări“ dimpreună cu celalalt public asistent au în-tonat un puternic și înrăit „să trăiască“. Petrecerea a ținut până târzlu seara.

Convocare. P. T. membrii ordinari, fondatori și ajutători ai departământului învățătoresc din tractul protopresbiterial gr. or. al *Lugojului* sunt prin această invitație a participa la a doua adunare de departământ, ce se va țineă *Sâmbătă* în *3/16 Iunie*, e. în comuna *Oloșag*, începutul la orele 8 a. m. pe lângă următoarea *Ordine de zi*: 1. Participarea membrilor la examenul elevilor dela școala conf. din comuna *Oloșag*, susținut de inv. *C. Popoviciu*; 2. Deschiderea adunării; 3. Constatarea membrilor prezenți; 4. Observări critice asupra examenului; 5. „*Limba maternă ca bază a învățământului în școala populară*”, disertație de *G. Joandrea*; 6. „*Școala și poporul*”, disertație de *M. G. Crăciun*; 7. „*Metodul lui Gabel*”, dăre de seamă de *G. Joandrea*; 8. Raportul comisiei emise pentru cenzurarea elaboratului membrului *Al. Onaie*, intitulat: *Mijlocele principale pentru perfecționarea învățătorului*; 9. Raportul comisiei emise pentru cenzurarea disertației membrului *G. Joandrea*, intitulată: *Influența Bănătenilor la organizarea primei preparandi ortodoxe române*; 10. Încasarea taxelor de membrii și Raportul casierului; 11. Raportul bibliotecarului; 12. Propuneri și curenții; și 13. Încheierea adunării. *Lugoj 21 Mai v. 1906. Dr. George Popoviciu* m. p. protopresbiter prezident. *George Joandrea* diacon-
inv. not.

Apel. Subscriși, în numele comitetului bibliotecii centrale preoțesti-învățătoresci din tractul protopresbiterial al *Vășcăului*, rugăm pe toți autorii și editorii de opuri, precum și pe toți binevoitorii și sprijinitorii progresului cultural al acestui tract, să binevoiască să concureze la augmentarea acestui tract, să binevoiască să concureze la augmentarea susnumitei biblioteci prin dăruirea de opuri din domeniul teologic pedagogic, științific și literar ori prin ajutoare în bani. Dăruirile de orice natură, cari la timpul său să vor cvita în public, sunt a se trimite la adresă subscrișului presidii din *Seghiste (Szegyet, p. u. Rieny, com. Bihor)*. *Vășcău, 1/14 Maiu 1906. Vasile Nicorușia*, notarul comitetului bibliotecii. — *Moise Popoviciu*, președintele comitetului.

Bibliografii

A apărut broșura: **Novi homines Caransebesienses, reflexiuni la articoli apăruti în Gazeta Transilvaniei și Renașterea.** Prețul 1 cor. Se poate procura dela d-l **Petru Valușescu**, Caransebeș.

Publicațiune.

Averea societății comerciale pe acții „*Gerboviceana*” din *Gerboveț*, care constă circa din următoarele sume: marfă 3700 coroane, mobilier 750 coroane, debitorii (strația) 3400 coroane.

Se va vinde din mână liberă, fără nici o sarcină doritorilor cari voesc să cumpere toată averea sau numai o parte, adică numai marfa ori numai mobilierul

ori numai Debitorii, li-se vor lăsa % și îngăduința să plătească într'un an, pe lângă garanție hipotecară cambială și depunerea cauțiunii de 10% din prețul cumpărării, după primirea ofertului de adunarea generală care se va țineă la 14 Iunie 1906. Cumpărătorii au a-și adresa ofertele la „*Gerboviceana*” societate comercială pe acții în *Gerboveț* până la 13 Iunie 1906.

Gerboveț, la 26 Mai 1906.

Axentie Goga Aurel Simtion Mihail Zunia
licvidator.

Convocare.

Domnii acționari ai Societății comerciale pe acții „*Gerboviceana*” din *Gerboveți* se convoacă la

O adunare generală extraordinară,

care se va țineă în *Gerboveț*, la 14 Iunie 1906 st. n. la 11 ore, înainte de amiază, în localul societății.

OBIECTELE DE PERTRACTARE SUNT:

1. Alegerea unui notar pentru luarea protocolului adunării generale, a doi verificatori pentru autentificarea protocolului și a 3 scrutatori, pentru actul electoral din punctele următoare.
2. Raportul licvidatorilor despre averea Societății.
3. De oare ce în adunarea generală ținută la 26 Martie 1906, nu s'au întrunit numărul voturilor pentru desființare recerute de statute în §. 29, votare pentru desființarea ori existarea Societății.
4. Dacă se votează pentru desființare, decide și votare, pe ce cale să se vindă averea Societății, adică: marfa, mobilierul și debitorii.
5. Primirea ori respingerea ofertelor date de cumpărători asupra întregii ori parțialei averi a Societății.
6. Dacă se votează pentru existarea Societății, va urmă modificarea Statutelor, reducerea capitalului în proporția acțiunilor anulate.
7. Eventuale propuneri.

Gerboveți, la 26 Maiu 1906 st. n.

Axente Goga Aurel Simtion Mihail Zunia
licvidator. licvidator.

Licitațiune minuendă

Pe baza incuviințării Venerab. Consistor diecezan dtdo 5 Maiu Nr. 1349 B. ex 1906 se escrie licitațiune minuendă pentru repararea totală a cermei și facerea de nou a vâlăelor de tinichea sub streșina bisericii din *Silagiu* protopresbiteratul *Buziaș*, care licitațiune se va țineă în 10 Iunie 1906 la 2 ore postmeridiane în sala școalei din loc cu prețul de esclainare de 898 cor. 80 fil. Doritorii de a întreprinde această lucrare vor avea să vină în fața locului și înainte de licitațiune să depună vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Specificațiunile de măsuri și spese se pot vedea ori și când la oficiul parohial din *Silagiu*.

Silagiu în 13 Maiu 1906.

[34] 1—3

Aron Moise
președ. com. parohial.

Ignatie Petroviciu.
notar com. parohial.

Dela Librăria diecezană din Caransebeș se pot procura cărțile

a) AUTORII CLASICI

	Cor.		Cor.
Alexandri V. — Poesii	1.50	Eminescu M. — Geniu pastiu	2.—
— Teatru, vol. I.	1.50	„ „ — Poesii postume	1.50
— Teatru, „ II.	1.50	— Scrieri politice și literare	2.—
— Teatru, „ III.	1.50	— Literatură populară	1.50
— Proză	1.50	Filmon N. — Ciocoi vechi și noi	1.50
Alexandrescu Gr. — Versuri și proză	1.25	Ispirescu P. — Legende sau basmele Rom.	1.50
Bălcescu N. — Ist. Rom. sub M. Viteazul	1.50	Negruzzi C. — Proză	1.50
Bolintineanu D. — Poesii	1.50	Odobescu Al. — Vol. I. Opere complete	1.50
Creangă I. — Opere complete	1.50	Panu Anton. — Opere complete	1.50

b) AUTORII CONTIMPORANI

	Cor.		Cor.
Aldea Sandu. — În urma plugului	1.50	Sadoveanu M. — Șoimii	1.50
— Drum și popas	1.25	— Povestiri din războiu	2.—
Bărsan Z. — Visuri de noroc	2.—	— Floare-Oflită (roman)	2.—
Beldicean N. N. — Chipuri dela mahala	1.50	— Amintirile căprarului Gheorghită	2.—
Boureaun Eug. — Povestiri din copilărie	1.50	— Crășma lui moș-Precu	2.—
Chendi H. — Preludii	2.50	— Dureri innăbușite	2.—
— Foiletoane	2.50	Hodoș Constanța. — Frumos	1.50
— Fragmente	2.50	Iorga N. — Cuvinte adevărate	2.50
Coatu N. Gr. — Din viața țărănească	1.—	— Drumuri și orașe din România	2.50
Cunțan Maria — Poesii	1.25	— Sate și mănăstiri din România	2.50
Delatismana Cern. Ioana — 100 basme pentru copii	2.50	— Pe drumuri depărtate	1.50
Emilgar Gârlean. — Bătrânii	1.50	— Neamul românesc în Bucovina	2.50
Flammarion C. — Tainele cerului (tr. d. H. G. Lecca).	1.50	— Neamul românesc în Ardeal și țara ungurească. 2 volume à	2.50
Genlis D-na (de). Povestiri mor. p. tinerețe	1.50	— Gânduri și sfaturi ale unui om ca oricare altul	1.50
Gorun Ion — Taina a șasea	1.50	— Ștefan-cel-Mare și Mihaiu-Viteazul	—50
Grigorovitză Em. — Chipuri și graiuri din Bucovina	2.50	— Ist. Românilor în chipuri și icoane	2.50
Papahagi N. și Jules Brun. — Moșneagul dela munte	1.50	Iosif St. O. — Din zile mari	2.—
Paul Augustin. — Între Someș și Prut	1.50	— Credințe	1.50
Petrescu-Petra N. — Ilie Marin	1.50	Lecca G. H. — Poesii	1.50
Pop Vasile. — Râs și plâns	1.50	Livescu Florea Marin. — Nu se cuvine!	1.50
— Domnița Viorica	2.—	Manolache-Holda I. — Fete	1.50
Popovici C. Aurel — Vorbe înțelepte	1.50	Scrob C. — Rouă și brumă	1.50
Rosetti R. D. (Max). — Între Capșa și Palat	2.—	Scurtu Aurel — Călăuza stațiilor Bal- neare și Climaterace din România	2.50
Rutenisarea Bucovinei	3.50	Slavici I. — Vatra părăsită	2.—
Sadoveanu M. — Povestiri	1.50	— Din bătrâni	2.50
		Teodoru A. Gh. — Din viața marinarului	1.50
		Voinești-Brătescu I. — Nuvele și schițe	1.50